

ԳԱՆԱՏԱՅԻ ՀԱՅՈՑ ԹԵՄԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ

ԱՌԱՋՆՈՐԴ ՍՐԲԱԶԱՆ ՀՕՐ ՊԱՏԳԱՄԸ

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ

Բարսեղ Կեսարացի Հայրապետը մեզի կը յիշեցնէ, որ «Խոստովանութիւնը առանց հաւատքի, աղօթքի եւ ծումապահութեան իմաստ չունի»:

Իւրաքանչիւր քրիստոնէայ պէտք է գիտակցի, որ Աստուած առանց մեր մեղքերու խոստովանութեան ալ գիտէ մեր մեղքերը: Աստուած Եսայի մարգարէի բերնով ըսած է.- «Ես եմ, որ քու յանցանքներդ կը ջնջեմ: Քու մեղքերդ ալ պիտի չյիշեմ: Յիշեցո՛ւր ինծի, դուն խօսէ՛ (խոստովանի՛ր), որպէսզի արդարանաս» (ԵՍ.43.25-26):

Հետեւաբար, անհրաժեշտ է հաշտարար մը, փրկաբար մը՝ մեղքը միանգամընդմիջտ վերացնելու համար: Ահաւասիկ թէ ինչո՞ւ մեր Արարիչն Աստուած Իր Միածին Որդին աշխարհ զրկեց, որպէսզի մեղքի ստրկութիւնը վերցնէ աշխարհէն.- «Ահաւասիկ Աստուծոյ Գառնուկը, որ աշխարհի մեղքը կը վերցնէ» (Յհ 1.29):

Աստուածաշունչը յատուկ կերպով կը ներկայացնէ այս հանգամանքը, երբ Առաքեալին բերնով կ'ըսէ. «Մէկ

Աստուած կայ միայն, եւ Աստուծոյ եւ մարդոց միջեւ՝ Քրիստոս Յիսուս մարդը, որ Ինքզինքը իբրեւ փրկագին տուաւ բոլոր մարդոց համար» (Ա.Տմ 2.5-6):

Այո՛, հաշտութեան համար Յիսուս սուղ գին վճարեց, Իր կեանքը տուաւ, Իր արիւնը թափեց Խաչին վրայ: Հետեւաբար, Աստուած Իր Որդիին արեան հեղումով էր, որ մեղաւորներուն հաշտեցուց Իր հետ, ցոյց տալով Իր անհուն սէրը մեղաւորին՝ մարդուն:

Քրիստոսի Յարութեամբ մարդը հնարաւորութիւն ունեցաւ խոստովանութեամբ գտնելու իր հոգեկան խաղաղութիւնը:

Այսօր, Քրիստոնէական եկեղեցին ընդհանրապէս եւ հայ Առաքելական եկեղեցին մասնաւորապէս, հնարաւորութիւն ստեղծած են մեղքերու խոստովանութեամբ թողութիւն ստանալու շնորհքին: Ուրախալի երեւոյթ է, որ հաւատացեալներ յաճախ կը խոստովանին իրենց մեղքերը եւ թողութեան կ'արժանանան, իսկ ան որ չի խոստովանիր մեղքերը, աւետարանը կ'ըսէ.- «Արդէն իսկ դատապարտեալ է»:

Խոստովանութիւնը խորքին մէջ մէկ անգամուան համար սահմանուած արաք մը չէ, այլ ընթացք մըն է, որ վախճան չունի:

Պօղոս Առաքեալ հռոմէացիներուն ուղղած իր նամակին մէջ կը հաստատէ.- «Աստուած մեզի հանդէպ Իր սէրը յայտնեց անով, որ երբ տակաւին մեր մեղքերուն մէջ էինք՝ Քրիստոս մեզի համար մեռաւ» (Հռ 5.8): Տակաւին.- «Աստուած Իր Որդիին մահովը մեզի Իր հետ հաշտեցուց» (Հռ 5.10):

Ի՞նչ կը նշանակէ հաշտուիլ Աստուծոյ հետ: Հաշտուիլ Աստուծոյ հետ կը նշանակէ ԱՐԴԱՐԱՆԱԼ, այսինքն՝ Աստուծոյ աչքին արդար նկատուիլ: Այսպէս կը պատգամէ նաեւ Առաքեալը.- «Իր արիւնով արդարացած ենք» (Հռ 5.9): Հետեւաբար, ընտրե՛նք լաւագոյն ճանապարհը, հետեւինք մեծագոյն ՀԱՇՏԱՐԱՐԻՆ, որպէսզի նոյնինքն Աստուած մեզի ԱՐԴԱՐԱՑՆէ յաւիտեան:

Բարգէն Արքեպիսկոպոս Չարեան

Քրիստոնեության իմաստը կանուխէն լաւապէս ճանչցած եւ զայն իւրացուցած հայ ժողովուրդը առաջին իսկ օրէն գիտցաւ, որ խաչը լոկ փայտ չէ, ոչ ալ մահուան գործիք, այլ անմահութեան յոյս եւ յաղթանակի փարոս, որ դարեր շարունակ ոյժ ներշնչեց հայ հաւատացեալին, հայ ընտանիքին, հայ քաջամարտիկ զինուորներուն, որովհետեւ ան մեզի համար եղաւ կեանքի բանալին եւ մեր պատմութեան ուղին:

Այսօր խաչի խորհուրդին գիտակից հայ ժողովուրդի զաւակներս, աւելի քան երբեք, մեր կեանքն ու գործունեութիւնը պէտք է ամրապնդենք զոհողութեան եւ համբերութեան ոգիով, որպէսզի հասնինք յաղթութեան:

Իւրաքանչիւրս, որպէս հայ քրիստոնեայ, եթէ կ'ուզենք մեր անհատական, ընտանեկան եւ ազգային կեանքը փրկութեան եւ յաղթութեան ամուր հիմերու վրայ դնել, անհրաժեշտ է, որ պատրաստ ըլլանք մեր խաչը սիրով կրելու:

Եթէ չհաւատանք թէ խաչն է, որ զոհողութեան եւ ծառայութեան ուղիով մեզի պիտի առաջնորդէ յաղթանակի, կը նշանակէ որ չենք թափանցած խաչի խորհուրդի իմաստին:

Հոգեւոր մեր կեանքին մէջ, եթէ Խաչը «Վահան ամրութեան» չդարձնենք, կը նշանակէ թէ խաչին ու Խաչեալին խորհուրդը տկարացած է իր իմաստէն:

Եթէ երբեք Մայր Հայրենիքի պահպանութեան եւ հայ հողի ազատագրութեան ի խնդիր, հայ հողին վրայ կանգնած խաչի խորհուրդը մարմնաւորող անհամար խաչքար-կոթողներ, որպէս կենդանի վկայութիւն խաչի խորհուրդին մեզ չեն ներշնչեր, ուրեմն զանոնք պարպած ենք կեանքէ:

Հետեւաբար, խաչվերացի տօնը մեզի համար ըլլայ խաչին խորհուրդը մեր առօրեային մէջ վերակենսաւորելու մղիչ առիթը, որպէսզի մեր ժողովուրդի կեանքը «հրեղէն սիւնի» առաջնորդութեամբ, դառնայ կնիք մեր թշնամիներուն դէմ, հայ ժողովուրդի փառաւոր յաղթութեան ի խնդիր:

Ուրեմն, եկէ՛ք բոլորս մեր աղօթքները միացնենք ժամասաց Հայրապետին՝ Խաչ քո եղիցի մեզ ապաւէն Տէր Յիսուս, յորժամ երեւիս փառօք Հօր ընդ ամպս լուսաւորս: Յայնժամ մեք մի՛ ամաչեցուք յուսացեալքս ի քեզ, այլ զօրութեամբ քով մեծաւ բերկրեացուք ընդ աջմէ քումմէ՝ որպէս զորդիս լուսոյ եւ որդիս տուրնջեան: Ամէն:

ԽԱՉԸ

Թէ Պաշտումի թափն ունենաս՝
Տէրն զոյգ մը թեւ քեզի կու տայ,
Որպէզի Իր ՈՒԺԸ անհաս
Սաւառնացնես երկրի վրայ:

Թէ տեսիլներ ունենաս դուն՝
Յայտնութիւն մ'ալ քեզի կու տայ,
Որպէսզի Ի՛ր ԿԱՄՔԸ արթուն
Հանդիսացնես երկրի վրայ:

Թէ բարձունքէ միջօսիս Իր հետ՝
Ինքը քեզ շէ՛շտ մը կու տայ,
Որպէսզի Իր ԽՕՍՔԸ յաւետ
Արձագանգես երկրի վրայ:

Թէ վերացած յառիս Իրեն՝
Հո՛ւր լեզու մ'ալ քեզի կու տայ,
Որպէս զի Իր ԿԱՅԾԸ վերէն
Սահեցընես երկրի վրայ:
Եթէ մտնես Իր ամպին մէջ՝
Ինքը քեզի շանթ մը կու տայ,
Որպէսզի Իր ՎՐԷԺԸ անշէջ
Փայլատակես երկրի վրայ:

Իսկ Իր լոյսին թէ երթաս դուն՝
Ինքը քեզի ջահ մը կու տայ,
Որպէսզի Իր ՓԱՌՔՆ անաղօտ
Վարդավառես երկրի վրայ:

Եթէ նետուիս Իր գիրկն անուշ՝
Ինքը քեզի երգ մը կու տայ,
Որպէսզի Իր ՇՆՈՐՀՆ երկնայուշ
Թրթռացնես երկրի վրայ:

Թէ համբուրուիս հետ Իր վերքին՝
Ինքը քեզի կեանք մը կու տայ,
Որպէսզի Իր ՇՈՒՆՉԸ անգին
Ոգեւորես երկրի վրայ:

Իսկ թէ թաղուիս Իր շուքին տակ՝
Ինքը քեզի շող մը կու տայ,
Ոչինչին դէմ յոյսին անփակ
Ճառագայթը երկրի վրայ:

Ու այդ ՈՒԺԸ, այդ ԿԱՄՔՆ ու ԽՕՍՔ
Այդ ԿԱՅԾՆ ու ՎՐԷԺ, այդ ՓԱՌՔԸ սոսկ,
Այդ ՇՆՈՐՀՆ ու ՇՈՒՆՉ, այդ ՅՈՅՍՆ համայն
Քեզի տըրուած ԽԱՉՆ է միայն:

Եղիշէ Արք. Դուրեան

Գիտնալով մարդուն կողմէ ինքզինք փրկելու անկարելիութիւնը, Աստուած, մարդուն անկումին առաջին իսկ պահուն, անոր տուաւ փրկութեան սքանչելի խոստում մը (Ծն 3.15): Խոստում մը, որ իր ատենին պիտի կատարուէր Քրիստոսով (հմմտ Գղ 4.4-5):

Այս խոստումով, Աստուած ցոյց կու տար փրկագործական իր նպատակը, որուն տարբեր երեսները կը ներկայացուին եւ կ'ուրուագրուին Հին Կտակարանի ամբողջ երկայնքին, Օրէնքի, մարգարէութեանց եւ միւս գիրքերուն մէջ:

Ս. Գիրքին մէջ բոլոր խոստումներն ալ կապուած են Քրիստոսի աշխարհ գալուստին, այլ խօսքով՝ մարդեղութեան: Իսկ եթէ հարց տանք, թէ ի՞նչ էր Քրիստոսի Մարդեղութեան նպատակը:

ՄԱՐԴԵՂՈՒԹԵԱՆ ՆՊԱՏԱԿՆ ԷՐ.-

- 1.- Մարդկութիւնը նորովի արարչագործել, մեղքը հալածելով եւ ապականութիւնը վերցնելով:
- 2.- Մարդիկը լուսաւորել եւ ճշմարիտ աստուածաճանաչութիւն տալ:
- 3.- Մեզ սրբել եւ սուրբ կեանքի մը առաջնորդութիւնը տալ:
- 4.- Աշխարհի բոլոր ազգերէն ու ժողովուրդներէն Աստուծոյ համար մէկ ժողովուրդ կազմել, իր թագաւորութեան հպատակները պատրաստել (Յհ 10.16), եւ զանոնք իր արքայութեան մասնակից դարձնել (Մտ 25.34): Արդեօք չկա՞ր փրկութեան ուրիշ կերպ մը, որ Աստուած որդեգրէր, փրկելու համար իր արարածները:

Անհրաժե՞շտ էր մարդեղութիւնը:

Աստուծոյ համար անկարելի բան չկայ, եւ ուստի Աստուած որեւէ այլ կերպով եւս կրնար փրկել մարդիկը: Բայց եթէ այս կերպը կամեցաւ, կը նշանակէ՝ թէ անոր մէջ տեսաւ մարդկային մտածողութեան համար անկիւնադարձային եւ հիմնապէս վերափոխիչ այն տուեալը, որ կարելոր էր՝ ՄԱՐԴԸ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ՎԵՐԱԴԱՐՁՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ:

- 1.- Աստուած մարդացաւ՝ իր գերազանց սէրը ցուցաբերելու համար:
- 2.- Աստուած մարդացաւ՝ իր աչքին մարդուն գերազանց արժէքը ցուցնելու եւ մարդը բարձրացնելու համար:
- 3.- Աստուած մարդացաւ՝ արդարութեան պահանջքը իրմով հատուցանելու եւ մարդը մահուան դատապարտութենէն փրկելու համար:
- 4.- Աստուած մարդացաւ՝ մարդուն կողմէ Չարին վրայ յաղթանակ տանելու համար:
- 5.- Աստուած մարդացաւ՝ իր մարմնին մէջ մեղքը սպաննելու եւ մեզ ազատութեան Հոգիով իրեն կապելու համար:

ԻՆՉՈ՞Ւ ԱԻԵԼԻ ՇՈՒՏ ՏԵՂԻ ՉՈՒՆԵՑԱԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՄԱՐԴԵՂՈՒԹԻՒՆԸ:

Աստուած ինք գիտէ ամէն բանի ճշգրիտ ժամն ու ժամանակը, եւ իւրաքանչիւր միջոցի յարմարաւետութիւնն ու օգտաւետութիւնը:

Աստուած ուզեց որ մարդը նախ պատրաստուի անոր, եւ յետոյ միայն, երբ ի վիճակի ըլլայ ընդունելու, այն ատեն միայն գայ սպասուած իրականութիւնը: Այլ խօսքով, Աստուած վարուեցաւ դաստիարակչական յատուկ կերպով մը, որ մարդուն բարիքին համար իսկ չափազանց կարելոր ու անհրաժեշտ էր: Որովհետեւ, ինչպէս գիտենք, շատ մը բաներ անօգուտ եւ աննպատակ կ'ըլլան իրենց ճիշդ ժամանակէն առաջ կամ ետք:

Արդ, Աստուած մարդոց համար անհրաժեշտ գտաւ այդ նախապատրաստութիւնը եւ դաստիարակութիւնը, որ ինք մատակարարեց իր Օրէնքին ու մարգարէներուն միջոցաւ, մինչեւ որ յարմար ժամանակը եկած համարեց (Գղ 3.24-25): Աստուածաշունչը այս յարմար ժամանակը կը կոչէ «ժամանակին լրումը», «ժամանակին լրանալը», կամ «ժամանակին լեցուիլը» (հմմտ Սր 1.1: Գղ 4.4: Եփ 1.10):

Ի՞ՆՉ ԻՐԱԳՈՐԾԵՑ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ՄԱՐԴԵՂՈՒԹԻՒՆԸ:

Քրիստոս իր մարդեղութեամբ մարդը վերադարձուց իր սկզբնական արդարութեան եւ սրբութեան, փորձութեանց դիմաց եւ Չարին վրայ մարդուն կատարեալ յաղթանակը ապահովելով, իր մարմինին մէջ սպաննելով մեղքը, մարդը ազատագրելով մեղքին ճիրաններէն, մահուան մեր դատավճիռը խաչափայտին վրայ գամելով եւ իր սուրբ արիւնով ջնջելով, խափանելով մահուան իշխանութիւնը եւ մեզ Աստուծոյ վերադարձնելով եւ Աստուծոյ որդեգիր դարձնելով:

Զարեհ Արքեպիսկոպոս Ազնաւորեան

ՄԱՏԹԷՈՍԻ ԱԻԵՏԱՐԱՆ

ԳԼՈՒԽ 22

- Հարսանեկան խրախճանքի առակը (Մտ 22. 1-14)
- Կայսեր տրուելիք տուրքը (Մտ 22. 15-22)
- Հարց մեռելներու յարութեան մասին (Մտ 22. 23-33)
- Ամենամեծ պատուիրանը (Մտ 22. 34-40)
- Քրիստոս՝ Որդի եւ Տէր Դաւիթի (Մտ 22. 41-46)

ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ԵՒ ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ ՊԱՐՏԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ (Մտ 22.15-22)

Մենք յաճախ կը տեսնենք Յիսուսը՝ թիրախ յարձակումներու։ Ան երեք առակ պատմած էր, որոնց մէջ յստակօրէն նկատի առնուած են հրեայ ղեկավարները։ Առակներն են՝ «Երկու որդիներու առակը» (Մտ 21.28-32), «Չար մշակներու առակը» (Մտ 21.33-46) եւ «Հարսանեկան խրախճանքի առակը» (Մտ 22.1-14), բոլորին մէջ ալ կը դատապարտուին հրեայ առաջնորդները։ Եւ ահա, անոնք նոր յարձակման կը դիմեն, յստակ հարցեր ուղղելով Յիսուսի՝ բազմութեան ներկայութեան, անոր վարկին փաստ հասցնելու նպատակով։

Այդ օրերուն, Պաղեստինը հռոմէական լուծի տակ էր, եւ Յիսուսին ուղղուած հարցը հետեւեալն էր. «Մեր օրէնքի համաձայն՝ կայսեր տուրք պէ՞տք է տանք, թէ՞ ոչ»։ Խորքին մէջ երեք կանոնաւոր տուրքեր կային՝ հողահարկ, 1/5 ձէթի կամ գինիի արտադրութեան հարկ եւ եկամտահարկ։ Սա ծուղակ էր։ Հրեաներու համար թագաւորը միայն Աստուած էր, երկրաւոր թագաւորին հարկ վճարելը անարգանք էր Աստուծոյ։ Երկու պատասխանի պարագային ալ Յիսուսը պիտի մեղադրուէր։ Իսկ հարց տուողները երկու հակադիր խումբեր էին՝ փարիսեցիներն ու Հերովդէսի կողմակիցները։

Մատթէոսը իր աւետարանը գրած է Յ. Ք. 80-90 թուականին, երբ Երուսաղէմի Տաճարը արդէն կործանուած էր, եւ հրեաները Տաճարի տուրքի փոխարէն պէտք էր հարկ վճարէին Հռոմի Ժուդիթերի տաճարին։ Յիսուս շատ իմաստուն կը գտնուի, եւ կը պահանջէ տուրքի արծաթ դրամը, որուն վրայ կնքուած էր կայսեր գլուխը, եւ կը հարցնէ. «Որո՞ւն պատկերն ու արձանագրութիւնն է», եւ կը յայտարարէ նշանաւոր իր խօսքը. «Գացէ՛ք, ինչ որ կայսեր կը պատկանի, կայսեր տուէ՛ք, եւ ինչ որ Աստուծոյ կը պատկանի, Աստուծոյ տուէ՛ք»։

Յիսուս նմանօրինակ իմաստուն պատասխանով զանց չըներ օրէնքներն ու կանոնները, ատոր համար ալ անոր ուսուցումները անժամանակ են ու մշտական։

Հետեւաբար, ամէն քրիստոնէայ ունի երկու քաղաքացիութիւն՝ երկրային եւ երկնային։ Այն երկրին, ուր կ'ապրի, պարտական է շատ բան, ինչպէս որ երկիրը իրեն պարտական է շատ բան՝ կենցաղական, բժշկական, ընկերային, կրթական, տնտեսական, եւայլն։ Քանի քրիստոնէան արժանապատիւ անձնաւորութիւն է, ան պէտք է ըլլայ պատասխանատու քաղաքացի. ձախողութիւնը քաղաքացիութեան մէջ, ձախողութիւն է նաեւ քրիստոնէական պարտականութեան մէջ։

Քրիստոնէան ըլլալով նաեւ երկնային քաղաքացի, ունի բազմաթիւ պարտաւորութիւններ Աստուծոյ հանդէպ։ Անհրաժեշտ է իմանալ, որ երկու քաղաքացիութիւնները երբեք պիտի չբախին իրարու, բայց երբ քրիստոնէան համոզուած է, որ բան մը Աստուծոյ կամքին համաձայն է, պէտք է կատարէ, իսկ եթէ Աստուծոյ կամքին հակառակ է, պէտք է դիմադրէ ամէն գնով. իսկ ուր է սահմանը երկու պարտաւորութիւններուն, Յիսուս այս մասին ոչինչ կ'ըսէ, անիկա կախուած է մարդու խղճէն, բայց իսկական քրիստոնէան միաժամանակ թէ՛ երկրի քաղաքացի է, թէ՛ Աստուծոյ թագաւորութեան քաղաքացի, ինչպէս որ Պետրոս առաքեալը կ'ըսէ. «Յարգեցէ՛ք բոլորը, սիրեցէ՛ք եղբայրութիւնը, վախցէ՛ք Աստուծմէ, պատուեցէ՛ք թագաւորները» (Ա. Պտ 2.17)։

